

Hlavní myšlenka

„Handshake“ synchronizace je rozšířena o možnost výměny celočíselných hodnot.

$$\overline{\text{pay}(6)}.Nil \mid \text{pay}(x).\overline{\text{save}(x/2)}.Nil \mid \text{Bank}(100)$$

$\downarrow \tau$

$$Nil \mid \overline{\text{save}(3)}.Nil \mid \text{Bank}(100)$$

$\downarrow \tau$

$$Nil \mid Nil \mid \text{Bank}(103)$$

Parametrizované procesní konstanty

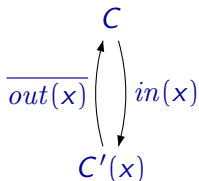
Např.: $\text{Bank}(\text{total}) \stackrel{\text{def}}{=} \text{save}(x).\text{Bank}(\text{total} + x).$

Překlad CCS s předáváním hodnot na standardní CCS

CCS s předáváním hodnot

$$C \stackrel{\text{def}}{=} in(x).C'(x)$$

$$C'(x) \stackrel{\text{def}}{=} \overline{out(x)}.C$$

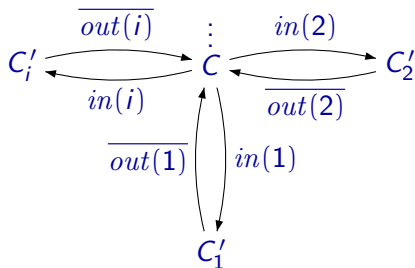

Symbolický CCS

Standardní CCS

$$C \stackrel{\text{def}}{=} \sum_{i \in \mathbb{N}} in(i).C'_i$$

$$C'_i \stackrel{\text{def}}{=} \overline{out(i)}.C$$

Nekonečný CCS

Fakt

CCS může simulovat výpočet libovolného Turingova stroje.

Poznámka

- Vyjadřovací síla CCS je stejná jako vyjadřovací síla libovolného programovacího jazyka.
- Jeho účel je spíš **popis chování reaktivních systémů** než vykonávání konkrétních výpočtů.

Implementace

$$CM \stackrel{\text{def}}{=} \text{coin}.\overline{\text{coffee}}.CM$$

$$CS \stackrel{\text{def}}{=} \overline{\text{pub}}.\overline{\text{coin}}.\text{coffee}.CS$$

$$Uni \stackrel{\text{def}}{=} (CM \mid CS) \setminus \{\text{coin}, \text{coffee}\}$$

Specifikace

$$Spec \stackrel{\text{def}}{=} \overline{\text{pub}}.Spec$$

Otázka

Chovají se procesy *Uni* a *Spec* „stejně“? (Je jejich chování ekvivalentní?)

$$Uni \equiv Spec$$

Co by měla rozumná ekvivalence chování splňovat?

- abstrahovat od stavů (brát do úvahy jen chování – akce)
- abstrahovat od nedeterminismu
- abstrahovat od vnitřního chování

Co ještě by měla ekvivalence chování splňovat?

- **reflexivita** $P \equiv P$ pro každý proces P
- **tranzitivita** Z $Spec_0 \equiv Spec_1 \equiv Spec_2 \equiv \dots \equiv Impl$ plyne
 $Spec_0 \equiv Impl$
- **symetrie** $P \equiv Q$ právě tehdy, když $Q \equiv P$

Kongruence

- Jestliže $C_1 \equiv C_2$, pak $P(C_1) \equiv P(C_2)$
- Změna komponenty C_1 v programu P za ekvivalentní komponentu C_2 by neměla změnit chování celého programu.

Jazyková ekvivalence

Nechť $(Proc, Act, \{\xrightarrow{a} \mid a \in Act\})$ je LTS.

Množina slov pro $s \in Proc$

$$Traces(s) = \{w \in Act^* \mid \exists s' \in Proc : s \xrightarrow{w} s'\}$$

Nechť $s \in Proc$ a $t \in Proc$.

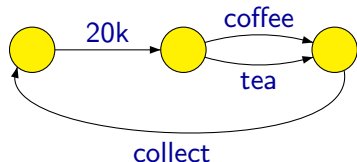
Jazyková ekvivalence (Trace Equivalence)

Řekneme, že s a t jsou **jazykově ekvivalentní** (trace equivalent) ($s \equiv_t t$) právě tehdy, když

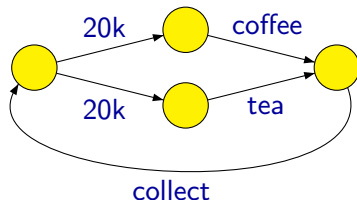
$$Traces(s) = Traces(t)$$

Je to „dobrá“ ekvivalence chování?

Black-box experimenty

- Vhodím minci
- Mám na výběr mezi stiskem tlačítek „coffee“ a „tea“

- Vhodím minci
- Někdy jde stisknout jen „coffee“ a v ostatních případech zase jen „tea“

Hlavní myšlenka

Dva procesy považujeme za ekvivalentní z hlediska chování právě tehdy, když je **vnější pozorovatel** nedokáže odlišit.

Silná bisimilarita

Nechť $(Proc, Act, \{\xrightarrow{a} \mid a \in Act\})$ je LTS.

Silná bisimulace (Strong Bisimulation)

Binární relace $R \subseteq Proc \times Proc$ je **silná bisimulace** (strong bisimulation) právě tehdy, když kdykoliv $(s, t) \in R$ potom pro každé $a \in Act$:

- jestliže $s \xrightarrow{a} s'$, pak $t \xrightarrow{a} t'$ pro nějaké t' takové, že $(s', t') \in R$
- jestliže $t \xrightarrow{a} t'$, pak $s \xrightarrow{a} s'$ pro nějaké s' takové, že $(s', t') \in R$.

Silná bisimilarita (Strong Bisimilarity)

Dva procesy $p_1, p_2 \in Proc$ jsou **silně bisimulačně ekvivalentní** (strongly bisimilar, $p_1 \sim p_2$) právě tehdy, když existuje silná bisimulace R tž. $(p_1, p_2) \in R$.

$$\sim = \cup \{R \mid R \text{ je silná bisimulace}\}$$

Relaci $\sim$ nazýváme **silná bisimulační ekvivalence** nebo **silná bisimilarita**.

Věta

$\sim$ je ekvivalence (reflexivní, symetrická a tranzitivní)

Věta

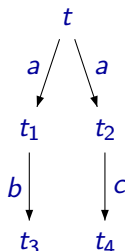
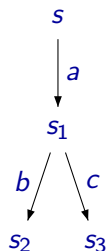
$\sim$ je největší bisimulace

Věta

$s \sim t$ právě tehdy, když pro každé $a \in Act$:

- jestliže $s \xrightarrow{a} s'$, pak $t \xrightarrow{a} t'$ pro nějaké t' takové, že $s' \sim t'$
- jestliže $t \xrightarrow{a} t'$, pak $s \xrightarrow{a} s'$ pro nějaké s' takové, že $s' \sim t'$.

Jak ukázat neekvivalenci?

K důkazu $s \not\sim t$:

- Vyjmenovat **všechny binární relace** a o každé ukázat, že nespĺňuje současně to, že by obsahovala (s, t) a byla silnou bisimulací. (Náročné: $2^{|Proc|^2}$ relací.)
- Provést nějaká **pozorování**, která umožní vyřadit mnoho kandidátů na bisimulaci najednou.
- Využít **herní charakterizaci** silné bisimilarity.

Nechť $(Proc, Act, \{\xrightarrow{a} \mid a \in Act\})$ je LTS a $s, t \in Proc$.

Definujeme hru dvou hráčů „útočníka“ (attacker) a „obránce“ (defender) začínající z s a t .

- Hra se hraje na **kola** (rounds) a konfigurace hry jsou dvojice stavů z $Proc \times Proc$.
- V každém kole je právě jedna konfigurace **aktuální**. Na začátku hry je aktuální konfigurací dvojice (s, t) .

Intuice

Obránce chce ukázat, že s a t jsou silně bisimulačně ekvivalentní, zatímco útočník se snaží dokázat opak.

Pravidla hry

V každém kole hráči změní aktuální konfiguraci následovně::

- 1 útočník si vybere jeden z procesů aktuální konfigurace a provede vybraný tah podle relace $\xrightarrow{a}$ pro nějaké $a \in Act$
- 2 obránce musí odpovědět tahem podle $\xrightarrow{a}$ (se stejnou akcí a) v druhém procesu dvojice z aktuální konfigurace

Těmito dvěma tahy dosažená dvojice procesů se stává novou aktuální konfigurací. Hra pokračuje dalším kolem podle stejných pravidel.

Výsledek hry

- Hráč, který nemá k dispozici žádný tah, prohrává. Jeho soupeř vyhrál.
- Pokud je hra nekonečná, vyhrává obránce.

Věta

- Stav s a t jsou silně bisimulačně ekvivalentní právě tehdy, když obránce má **univerzální vítěznou strategii** (universal winning strategy) v bisimulační hře z počáteční konfigurace (s, t) .
- Stav s a t nejsou silně bisimulačně ekvivalentní právě tehdy, když útočník má **univerzální vítěznou strategii** v bisimulační hře z počáteční konfigurace (s, t) .

Poznámka

Bisimulační hru je možné použít jak pro důkaz bisimilarity dvou procesů tak pro důkaz toho, že procesy bisimulačně ekvivalentní nejsou. Vhodná je především pro negativní případ.

Věta

Nechť P a Q jsou CCS procesy takové, že $P \sim Q$. Potom

- $\alpha.P \sim \alpha.Q$ pro každou akci $\alpha \in Act$
- $P + R \sim Q + R$ a $R + P \sim R + Q$ pro každý CCS proces R
- $P | R \sim Q | R$ a $R | P \sim R | Q$ pro každý CCS proces R
- $P[f] \sim Q[f]$ pro každou funkci přejmenování f
- $P \setminus L \sim Q \setminus L$ pro každou množinu návěstí L .

Následující vlastnosti platí pro každý CCS proces P , Q a R

- $P + Q \sim Q + P$
- $P | Q \sim Q | P$
- $P + Nil \sim P$
- $P | Nil \sim P$
- $(P + Q) + R \sim P + (Q + R)$
- $(P | Q) | R \sim P | (Q | R)$